

פרק שלשה עשר; דף קו

- קעד. א. השוחט קדשים בחוץ והעלם שם בהעלם אחד (=בשגגה אחת, שלא נודע לו בינתים) – כמה חטאות חייב?
ב. עונש ואזהרה בשוחט ובמעלה – מניין?
ג. מה דרשו בסוגיא מהכתובים למען אשר יביאו בני ישראל את זבחייהם אשר הם זבחים על פני השדה, והביאם לה'... ולא יזבחו עוד את זבחייהם לשעירים...?
ד. מה חילוק יש בין מקריב קדשים שהוקדשו בשעת איסור הבמות לאלו שהוקדשו בשעת התר הבמות?
- א. השוחט קדשים בחוץ והעלם בחוץ – חייב שתיים (במזיד מלקות ובשוגג קרבן חטאת. משנה מכות יג; ריש כריתות). רבי יוסי הגלילי אומר: אינו חייב אלא על השחיטה, אבל על ההעלאה פטור שהרי העלה דבר פסול.
- ב. בהעלאת חוץ מפורש בכתוב העונש והאזהרה; – ואלהם תאמר...אשר יעלה עלה או זבח ואל פתח אהל מועד לא יביאנו... ונכרת האיש ההוא מעמיו; השמר לך פן תעלה... (וכל מקום שנאמר השמר ופן אינו אלא לא תעשה).
בשחיטה נאמר העונש בפרוש (איש איש מבית ישראל אשר ישחט... ונכרת האיש ההוא מקרב עמו) אבל האזהרה אינה מפורשת. אביי אמר ללמוד זאת בקל וחומר משחיטת קדשים שנתקדשו בזמן התר הבמות (שאזהרתם מולא יזבחו עוד את זבחייהם...). ואולם הקשו על כך הלא אין מזהירין מן הדין. והביאו דברי רבי יוחנן שדרש גזרה שוה 'הבאה' 'הבאה' מהעלאה, ללמד אזהרה בשחיטה כשם שהזהיר בהעלאה. ורבא אמר רבי יונה, גזרה שוה 'שם' 'שם'.
- ג. למען אשר יביאו בני ישראל את זבחייהם אשר הם זבחים – זבחים שהתרת לך כבר. כלומר שהקדישום בזמן התר הבמות [קודם שהוקם המשכן]. בא הכתוב ליתן מצות עשה להביאם לפני ה'. על פני השדה – לומר לך, הזובח בשעת איסור הבמות מעלה עליו הכתוב כאילו הקריב על פני השדה, לע"ז. והביאם לה' – זו מצות עשה.
ולא יזבחו עוד... – קרי ביה 'ולא יזבחו' 'ולא עוד' – שתי אזהרות יש כאן; על הזובח בהמה למרקוליס שהוא חייב, הגם שאין דרך עבודתה בכך (ועוד זאת: אין דרכה בעבודת כבוד כלל). ואזהרה נוספת על זביחת קדשים שהקדישם בשעת התר הבמות.
- ד. המקריב קדשים שהוקדשו בשעת התר הבמות – אינו חייב כרת (חקת עולם תהיה זאת להם לדרתם – זאת להם (- עשה ול"ת) ואין אחרת להם). אלא עבר על 'עשה' ו'לא תעשה' בלבד, כאמור.
קדשים שהוקדשו בזמן איסור הבמות, יש בהם עונש כרת, מלבד 'עשה' ו'לא תעשה' (כדלהלן קיב קיט; רמב"ם מעה"ק יח ועוד).

דף קז

- קעה. א. אלו חילוקי דינים ישנם בין מוקטרי פנים שהעלם בחוץ למוקטרי חוץ שהעלן בחוץ?
ב. העלה מוקטרי פנים ומוקטרי חוץ בהעלם אחד – האם חייב חטאת אחת או שתיים?

א. לדברי רבי יוסי, אין חיוב העלאה בחוץ אלא למוקטרי פנים (= קדשים ששחטם בפנים ומיועדים להיקטר בפנים), אבל מוקטרי חוץ – פטור. וחכמים מחייבים בשניהם (ואלהם תאמר – לערב פרשיות (דבי ר' ישמעאל); או מגזרה שוה מ'הבאה' 'הבאה'. ריו"ח).

גם לדברי חכמים יש חילוק בין מוקטרי פנים וחוץ אליבא דר' עקיבא; מוקטרי פנים שחסרו והעלן בחוץ (רש"י: כגון שפקעו מעל אור המזבח והעלם בחוץ) – חייב (שהרי מחזירים פוקעים למזבח), אבל במוקטרי חוץ – פטור. (ואל פתח אהל מועד לא יביאנו לעשות אתו).

להלכה, מוקטרי פנים שחסרו והעלן בחוץ – פטור, כדברי רבי ישמעאל (כדלהלן קח:).

ב. משמע בגמרא שלדברי חכמים, המעלה מוקטרי חוץ ומוקטרי פנים בהעלם אחד – חייב שתיים, מפני שחיוב מוקטרי חוץ מקורו ממקום אחר, מג"ש או מהקש, והרי כל אחד הוא כגוף עבירה נפרד, אלא שמקשה מה טעם המשנה בכריתות לא מנאתם בשנים.

י"א שהדבר תלוי בדעות תנא דבי רבי ישמעאל ורבי יוחנן במקור הדין, ואפשר שלפי מסקנת ההלכה אינו חייב שתיים (ע' קרן אורה).

קעו. מה דין איסורי חוץ באופנים דלהלן?

א. שחט או מלק בחוץ עוף של מוקדשין.

ב. קמיצה, קבלה, וזריקת דמים בחוץ; העלאת מנחה בחוץ.

ג. שחט זורק בהעלם אחד / זרק והעלה / שחט זרק והעלה.

ד. שחט קדשי קדשים בדרום.

ה. שחט על גג ההיכל; היתה הבהמה בפנים העזרה וצוארה בחוץ, או להפך.

ו. המעלה קדשים בחוץ בזמן הזה.

ז. המעלה בשר שאין בו כזית ועצם משלימו לכזית, וכן ראש של בן יונה שאין בו כזית ומלח משלימו לכזית.

א. שחט עוף בחוץ – חייב (דם יחשב – לרבות (רבי עקיבא); או אשר ישחט. רבי ישמעאל). מלקן – פטור. (או אשר ישחט (רע"ק); זה הדבר רי"ש).

א. שחט עוף בפנים והעלהו בחוץ – פטור, שאין שחיטת העוף בפנים כלום וכאילו התיו ראשו (לעיל פה:).

ב. יש להסתפק כששחט חטאת העוף בחוץ שלא לשמה, האם יש לדמותו לשוחט חטאת בהמה שנראה שפטור [שהרי בפנים פסולה שלא לשמה], או שמא אין שייך לחלק בין לשמה שלא לשמה שהרי בלאו הכי אין העוף ראוי לשחיטה בפנים (עפ"י חו"א ליקוטים לקדשים ה. וע' להלן קיד-קטו שיש נוקטים עפ"י פשט הסוגיא שם, שגם בחטאת בהמה שחט בחוץ של"ש חייב).

ב. הקומץ והמקבל בחוץ – פטורים. (הצטרפות הכתוב לחייב על הזריקה, מלמדת שאין ללמוד קבלה משחיטה והקטרה במה הצד. ובמקום אחר דרשו מיעוט לכל העבודות שאינן 'גמר עבודה'. עתוס'). הזורק בחוץ – חייב (דם יחשב (רי"ש) או זבח רע"ק). ואפילו מתנה אחת (כיון שמתנה אחת בפנים מכפרת. ולב"ש בחטאת שתי מתנות. לה:).

אפילו לרבי יהודה שסובר שקרבן שיצא דמו מהעזרה, אם עלה – ירד, נראה שחייב על זריקת-חוץ בדם שיצא (כן צדדו התוס' קח. למסקנא).

המעלה מנחה בחוץ – חייב.

ג. שחט וזרק בהעלם אחד; לדברי רבי אבהו, תלוי הדבר במחלוקת ר' ישמעאל ור' עקיבא שנחלקו במקור חיוב הזורק; לר"ש שנתרבה מהכתוב בשחיטה – חייב חטאת אחת. ולרע"ק שנתרבה בהעלאה – חייב שתיים. לדברי אביי, בין לר"ש ובין לרע"ק אינו חייב אלא אחת (ושם תעשה – עשאן הכתוב לכולן עבודה אחת).

זרק והעלה; לר' אבהו – מח' רי"ש ורע"ק. לאביי: לדברי הכל חייב שתיים (לכך חילקן הכתוב: שם תעלה עלתיך ושם תעשה).

הלכה כאביי (לקוטי הלכות).

שחט זרק והעלה בהעלם אחד – לדברי הכל חייב שתיים.

ד. השוחט קדשי קדשים בדרום העזרה, אינו חייב משום שחוטי חוץ (אל מחוץ למחנה. או מואל פתח אהל מועד לא הביאו).

נראה שהוא הדין למקטיר קטורת בעזרה – אינו חייב כרת משום העלאה בחוץ, הגם שהקטיר חוץ למקומה, ודלא כ'חק נתן' (עפ"י חו"א ט, כא).

ה. שחט על גג ההיכל; עולא אמר שחייב, מפני שאינו ראוי לשחיטת כל זבח כ'מחוץ למחנה'. ולדעת רבא פטור (אל פתח אהל מועד – למעט גג).

הלכה כרבא דבתראה הוא.

כולה בפנים וצוארה בחוץ – ודאי חייב, שהרי השחיטה בחוץ.

כולה בחוץ וצוארה בפנים – אמר רב מרי (בשחיטת רבא) שחייב (במחנה – מיותר, לחייב על אופן כזה).

לשכות הפתוחות לקדש, שאוכלים בהם קדשי קדשים – כתב החזו"א (כה, ב) שנראה [עכ"פ לרבא. ע"ש] שאין חייבים שם משום שחוטי חוץ. ואין הדבר מוסכם בפשיטות. (ע' מג"ח קפו, ה; קרן אורה לעיל נו).

ו. המעלה קדשים בזמן הזה בחוץ; רבי יוחנן אמר חייב – קדושה ראשונה קדשה לשעתה וקדשה לעתיד לבוא. וריש לקיש אמר פטור – לא קדשה לעת"ל.

הרמב"ם והרבה ראשונים פסקו כדעה ראשונה, והראב"ד פסק כדעה אחרונה.

ז. המעלה פחות מכזית ועצם משלימו לכזית; נחלקו רבי יוחנן וקיש לקיש האם חיבורי עולין כעולין דמו וחייב (ריז"ח) אם לאו (ריש לקיש).

ונסתפק רבא לענין השלמת מלח, שי"ל שזה עדיף כי מצוה להעלות המלח (שלא כעצם שאם פרשה מהבשר אין מצוה להעלותה), או שמא מלח גרע, שאינו מינו של העוף. ועלה ב'תיקו' (קח).

דף קח

קעז. האם חייבים משום איסור 'חוץ' באופנים דלהלן?

א. העלה בחוץ קרבן שנשחט בחוץ.

ב. העלה בחוץ קרבן שנשחט בפנים בפסול, או שנשחט בהכשר ונתקבל דמו בפסול.